

Suomen luonnonsuojeluliiton Oulun yhdistys ry

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry (PPLY)

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry
Kauppurienkatu 33
90100 Oulu
pohjois-pohjanmaa@sll.fi

27.6.2019

Yhdyskuntalautakunta
Oulun kaupunki
kirjaamo@ouka.fi

Viite: OUKA/7145/11.01.04/2013

Asia: **Oikaisuvaatimus Oulun kaupungin yhdyskuntalautakunnan Sanginjoen monikäyttömetsän hoito- ja käyttösuunnitelmaa 2020-2030 koskevasta päätöksestä** (liite 1: yhdyskuntalautakunnan kokouksen 16/2019 pöytäkirjan 333 §)

Pöytäkirja on laitettu yleiseen tietoverkkoon 10.6.2019 (liite 2).

Vaatimus

Päätös hyväksyä Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut -viraston Sanginjoen suojelualueeksi ehdotetun alueen ulkopuoliselle osalle laatima hoito- ja käyttösuunnitelma on kumottava ja palautettava suunnitelma uuteen valmisteluun. Sitä varten tulee perustaa työryhmä, jossa on riittävä asiantuntemus myös biologisesta monimuotoisuudesta ja sen edistämisestä sekä metsien terveys- ja virkistyskäytön edellytysten turvaamisesta.

Perustelut

Kaupunginvaltuusto on tehnyt 29.1.2018 päätöksen (3 §) perustaa 1127 hehtaarin laajuinen suojelualue Sanginjoen ulkometsään. Päätös ei ole lainvoimainen, koska siitä valitettiin Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valituksen käsittely on edelleen kesken. Hoito- ja käyttösuunnitelman monikäyttömetsä on ehdotetun suojelualueen ulkopuolinen alue, jonka pinta-ala on noin 1444 hehtaaria. Sanginjoen ulkometsäksi kutsuttu alue kattaa nämä molemmat alueet, myös valtuuston päätöksessä. Monikäyttömetsänkin hoidossa lähtökohtana on valtuuston päätöksen mukaan virkistyskäytön ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen. Hakkuissa tavoitteena on eri-ikäiset ja -rakenteiset metsät. Hoito- ja harvennushakkuut tulee suunnitella siten, että hakkuukuvioiden puuston monipuolista rakennetta ja monikerroksellisuutta lisätään, samoin lehtipuustoa suositaan ja lisätään. Alueen hakkuut tehdään jatkuvan kasvatuksen periaatteella.

Hoito- ja käyttösuunnitelman uusi valmistelu on välttämätöntä, koska lautakunnan hyväksymä suunnitelma ei täytä valtuuston 29.1.2018 tekemän päätöksen suojelun ulkopuoliselle ulkometsän osalle asettamia tavoitteita. Suunnitelmassa esitetty tavoite - 1. Monitavoitteisuus: suunnitelman tulisi sovittaa yhteen Oulun kaupungin, eri sidosryhmien sekä kaupunkilaisten mahdollisesti ristiriitaiset tavoitteet ja toiveet - ei vastaa valtuuston päätöksen sisältöä eikä siten ole oikea lähtökohta työlle.

Suunnitelmassa viitataan Sanginjokea koskevaan osayleiskaavaan, joka on tullut voimaan 7.5.2002. Sen jälkeen on laadittu uuden Oulun yleiskaava, joka on strateginen maankäytön suunnitelma koko Oulun kaupungin alueelle. Oulun kaupunginvaltuusto hyväksyi yleiskaavan 18.4.2016 ja se on tullut kaupunginvaltuuston hyväksymässä muodossa lainvoimaiseksi (kaupungin julkaisu 11.6.2019).

Uuden Oulun yleiskaavassa ei ole 1127 hehtaarin alalle suojelumerkintää valituksesta johtuen, mutta Sanginjoen ulkometsän alue on yleiskaavassa monikäyttöisen luonnon maaseutukehittämissuunnitelmaa (make-3). Yleiskaavan selostuksessa todetaan, että Sanginjoen alueella kehittämistoimet keskittyvät lähinnä ympäristön matkailu- ja virkistyskäytön ja niitä tukevien palvelujen kehittämiseen. Vyöhyke muodostuu kaupunkikehittämissuunnitelma-alueiden läheisistä maaseutu- ja luontoympäristöistä, joilla on tavanomaista suurempaa virkistys-, ulkoilu- ja urheilutoimintaa tai niiden kehittämisen ja yhteensovittamisen tarvetta. Vyöhykkeen kohteet ovat osa Oulun seudun virkistys- ja vapaa-ajan alueiden verkostoa ja tulee säilyttää pääosin rakentamattomina. Ne rajautuvat läheisiin luonnonsuojelualueisiin ja muodostavat yhdessä niiden kanssa vetovoimaisia virkistysympäristöjä asukkaille ja matkailijoille.

Sanginjoen osayleiskaava on edelleen voimassa, mutta sen sisältö on vastaava kuin yleiskaavassa. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus huomautti lausunnossaan hoito- ja käyttösuunnitelman luonnoksesta (POPELY/2253/2018), että siinä on osayleiskaavan merkinnöistä puutteellista tietoa. Alue on merkitty MU-merkinnällä eli maa- ja metsätalousalue, jolla on ympäristöarvoja tai ulkoilun ohjaamistarvetta. Kaavamääräyksen mukaan alueen käytössä on muun muassa **erityisesti huomioitava luonnonarvojen säilyminen ja alueen käyttö ulkoiluun**. Hyväksytyssä hoito- ja käyttösuunnitelmassa kaavan maankäytön ohjausta ei edelleenkään esitetä selkeästi ja asiallisesti, oikeastaan tahallisen harhaanjohtavasti. Sanginjoen pohjoispuolinen osa eli se HKS:n kuvassa 1 kuvattu monikäyttömetsän raja-alue on lähes kokonaan MU-alue, jonka kaavamääräys korostaa luonnonarvojen säilyttämistä ja ulkoilun tarpeiden huomioon ottamista, kuten valtuustokin on linjannut. Läheisen Hiukkavaaran alueen voimakas kehittäminen asumiseen entisestään vahvistaa kaavassa ilmaistuja maankäytön painotuksia.

Vastoin tavoitetta ja tarkoitusta Sanginjoen monikäyttömetsän hoito- ja käyttösuunnitelma on metsänhoitosuunnitelma. Sen ovat suunnitelman laatijat myös mieltäneet tehtäväkseen: Hoito- ja käyttösuunnitelma ohjaa metsien hoidon, virkistyskäytön sekä riistan- ja luonnonhoidon kuviokohtaista suunnittelua ja käytännön toteutusta. Maastotyöt on myös tehty sillä oletuksella, on tutkittu metsien rakennetta ja kehitystä ja perehdytty suometsien tilanteeseen. Lisäksi on kartoitettu alueella olevan metsätien kunto ja parannustarpeet sekä retkeilyyn liittyviä rakenteita ja kulku-yhteyksiä sekä huomioitu riistaan ja alueen virkistyskäyttöön liittyviä asioita.

Suunnitelmasta puuttuu kokonaan tieto luonnon monimuotoisuuden tilasta ja erityisistä luonnonarvoista. Mainittua tietoa olisi kuitenkin ollut saatavilla, koska koko ulkometsän aluetta koskevan pitkällisen suojelukiistan kuluessa sitä on asiantuntijavoimin monipuolisesti kerätty. Kun lähtötilannetta ei tiedetä, luonnon monimuotoisuutta on vaikeampi edistää.

Suunnitelmassa tulisi myös olla tavoitteita luonnon monimuotoisuuden kehitykselle. Myös arvio siitä, miten sen ja virkistyskäytön edistymistä suunnitelman toteuttamisen myötä mitataan, puuttuu. Kehitykselle olisi tärkeää asettaa selkeitä tavoitteita ja vaikutusten arvioimiseksi tulisi asettaa selkeät seurattavissa olevat mittarit, sillä muuten ei voida taata, että luonnon monimuotoisuuden edistämisen lähtökohta toteutuu alueella.

Metsänhoitosuunnitelman ja sen toteuttamisen vaikutuksia monimuotoisuuden säilyttämiseen tai kuten valtuusto totesi, edistämiseen ei arvioida. Toimenpiteet ovat kuviokohtaisia metsätaloudellisia käsittelyjä, pääosin erilaisia hakkuita. Niiden yhteyteen kyllä esitetään lahopuun lisäämistä, mutta kaiken tekemisen tarkoituksena on puuntuotannollinen "metsänhoito". Yhdenkään toimenpiteen vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen ei arvioida.

Suunnitelman maininta, että "puustoisia soita tulisi hoitaa siten, että puubiomassan kasvu nopeutuu", osoittaa, ettei tekijöillä ole ollut oikeita ja riittäviä tietoja aiheesta. Siitä johtuen ennallistettavaksi suositetaan ainoastaan vähäpuustoisia soita. Jonkin verran esitetään jopa kunnostusojituksia. Soiden ennallistaminen tai ennallistumaan jättäminen sekä suometsien hoito peitteisenä vaativat osaavaa suunnittelua, mutta ovat mielenkiintoinen ja varteenotettava osa monimuotoisuuden edistämistä ja liittyvät myös maankäyttösektorin hiilitaseen kehittymiseen. Soiden ennallistaminen on Suomessa aluksi keskittynyt suojelualueisiin, mutta nimenomaan laajamittaisempi soiden vesitalouden korjaaminen kohdistuu metsäojitetuihin turvemaihin.

Myös lautakunnan päätöksen esittelyteksti on selkeästi virheellinen, koska se sisältää väärää tietoa HKS:n sisällöstä ja suometsien hoidosta. Koska päätöksentekijöillä ei näytä olleen mainituista asioista oikeaa tietoa, on se jo sinällään peruste päätöksen kumoamiseksi.

HKS itsessään myös sisältää lukuisia asiavirheitä. HKS on hyväksytty ohjeellisena noudatettavaksi. Minkä tahansa ohjeen asiasisällön on oltava oikein, joten jo tästä syystä asiavirheet on välttämätöntä korjata.

Lopuksi

Laadittu Sanginjoen monikäyttömetsän hoito- ja käyttösuunnitelma ei täytä valtuuston päätöksen luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön edistämiseksi asetettuja tavoitteita. Sen valmistelu on ollut liian yksipuolista. Vain siirtyminen jatkuvan kasvatuksen metsänhoitoon eri-ikäisyyttä ja -rakenteisuutta, lehtipuustoa ja monikerroksisuutta lisäten on otettu melko hyvin huomioon. Jotta monimuotoisuutta ja virkistyskäyttöä voitaisiin edistää, tarvittaisiin suunnitelmaan myös tieto lähtötilanteesta, tavoitteet ja mittarit monimuotoisuuden kehitykselle sekä arviot toimenpiteiden vaikutuksista sille.

Ns. monikäyttömetsän 1444 hehtaarin laajuisen alueen hoito- ja käyttösuunnitelma tulee laatia uudelleen. Sen alueen tilan kehityksellä on iso merkitys myös siihen rajautuvalle tulevalle suojelualueelle. Myös asutus ja kiinnostus ja tieto luonnon terveysvaikutuksista tulee lisäämään merkittävästi metsän aitoa monikäyttöä, jossa ulkometsän koko ja yhtenäisyys ovat iso etu. Kaikki tavoitteet tasapainoisesti huomioon ottavan hoito- ja käyttösuunnitelman uusintalaadinnassa on käytettävä riittävästi ja monipuolisesti hyväksi kaupungin organisaation ulkopuolista asiantuntemusta. Kaikki lausuntonsa antaneet, joilla on biologista koulutusta, ovat olleet sitä mieltä, että laadittu suunnitelma ei tue luonnon monimuotoisuuden edistymistä, kuten valtuuston päätöksen mukaisesti pitäisi olla. Mikäli asia on kiistanalainen, voi siitä tarvittaessa pyytää ulkopuolisen arvion.

Suomen luonnonsuojeluliiton Oulun yhdistys ry

Kalle Hellström
varapuheenjohtaja

Jari-Petteri Suutari
sihteeri

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry

Esa Hohtola
puheenjohtaja

Ari-Pekka Auvinen
suojelutoimikunnan puheenjohtaja

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry

Esko Saari
puheenjohtaja

Merja Ylönen
sihteeri

Liitteet

Liite 1: Yhdyskuntalautakunnan kokouksen 4.6.2019 pöytäkirjan 333 §.

Liite 2: Muutoksenhakuohje